

กระทู้ถามที่ ๐๒๖ ร.

สภาผู้แทนราษฎร

๒๑ มีนาคม ๒๕๔๘

เรื่อง สิทธิในที่ดินทำกินของราษฎร

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

ข้าพเจ้าขอตั้งกระทู้ถาม ถามนายกรัฐมนตรี้ ดังต่อไปนี้

ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพทางการเกษตร ที่ดินจึงเป็นปัจจัยสำคัญ และเป็นรากฐานเบื้องต้นของการผลิตทางเกษตรกรรม แต่เมื่อการบริหารจัดการที่ดินของรัฐไม่มีประสิทธิภาพ ที่ดินทำกินไม่พอเพียงกับสัดส่วนจำนวนเกษตรกรที่เพิ่มขึ้น ทำให้เกษตรกรบางส่วนกลายเป็นผู้เช่าและผู้ไร้ที่ดินทำกิน จึงเกิดการบุกรุกเข้าไปถือครองที่ดินของรัฐเป็นจำนวนมาก ปัญหาเหล่านี้จึงสะสมมาเป็นเวลานาน กฎหมายการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เมื่อปี ๒๕๑๘ มีเจตนารมณ์ที่มุ่งเน้นให้สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) แก้ไขปัญหาการสูญเสียสิทธิและการเช่าที่ดินให้กับเกษตรกร ด้วยการจัดซื้อที่ดินจากผู้มีที่ดินมาก และการกระจายสิทธิในที่ดินเพื่อให้เกษตรกรมีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง พร้อมทั้งให้ความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ เพื่อให้ชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น จึงขอเรียนถามว่า

๑. รัฐบาลมีนโยบายแก้ไขปัญหามูลกรุกที่ดินของรัฐด้วยการปฏิรูปที่ดิน อย่างไร ขอทราบรายละเอียด

๒. รัฐบาลมีมาตรการแก้ปัญหาความยากจนโดยการให้ราษฎรมีสิทธิที่ยั่งยืนในที่ดินทำกินอย่างไร ขอทราบรายละเอียด

ขอให้ตอบในราชกิจจานุเบกษา

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

อำนาจ คลังผา

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคไทยรักไทย

จังหวัดลพบุรี

คำตอบกระทู้ถามที่ ๐๒๖ ร.

ของ นายอำนาจ คลังผา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
เรื่อง สิทธิในที่ดินทำกินของราษฎร

ข้าพเจ้า คุณหญิงสุรรัตน์ เกษราพันธ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้รับมอบหมายจากนายกรัฐมนตรีให้เป็นผู้ชี้แจงตอบกระทู้ถาม เรื่อง สิทธิในที่ดินทำกินของราษฎร ข้าพเจ้าขอตอบกระทู้ถามของท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ ดังนี้

คำตอบข้อ ๑

ขอเรียนว่า รัฐบาลโดยสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ได้นำวิธีการปฏิรูปที่ดินมาใช้ในการแก้ไขปัญหาผู้บุกรุกที่ดินรัฐ โดยการรับรองสิทธิให้แก่ผู้ครอบครองทำประโยชน์ตามกระบวนการปฏิรูปที่ดิน ดังนี้

๑. ประกาศเขตปฏิรูปที่ดินโดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา เพื่อให้ ส.ป.ก. เข้าดำเนินการในที่ดินของรัฐที่ได้รับมอบ

๒. ดำเนินการคัดเลือกผู้ถือครองที่ดินของรัฐอยู่เดิมที่มีคุณสมบัติเป็นเกษตรกรตามกฎหมาย โดยคณะกรรมการคัดเลือกเกษตรกรระดับอำเภอและคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดทำหน้าที่ในการพิจารณาตรวจสอบคัดกรองผู้ที่จะได้รับสิทธิ และคัดเลือกให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดิน ครอบครัวยุติไม่เกิน ๕๐ ไร่ สำหรับการประกอบเกษตรกรรม กรณีถือครองที่ดินของรัฐอยู่ก่อนปี พ.ศ. ๒๕๒๔ มีสิทธิได้รับการจัดที่ดินตามขนาดที่ถือครอง แต่ไม่เกิน ๑๐๐ ไร่ โดยมีเงื่อนไขที่ต้องชำระค่าเช่าหรือค่าชดเชยในอัตราที่เพิ่มขึ้นด้วย

๓. มอบหนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก. ๔-๐๑) ให้แก่เกษตรกรไว้เป็นหลักฐาน

๔. พัฒนาอาชีพและปัจจัยพื้นฐานในการผลิต เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ในการประกอบเกษตรกรรม ให้แก่เกษตรกรในทุกรูปแบบ และสนับสนุนปัจจัยพื้นฐานในการผลิต เช่น จัดส่งเข้ารับการอบรม ในโรงเรียนเกษตรกรที่รัฐจัดตั้งขึ้น จัดหาแหล่งทุนตามโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน จัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรประเภทสระเก็บน้ำประจำไร่นา

๕. มีการควบคุมสิทธิเพื่อให้เกษตรกรผู้ได้รับสิทธิได้ใช้ประโยชน์ในที่ดินตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งแยกได้เป็น ๒ ช่วง

๑) ในระหว่างที่ได้รับสิทธิเข้าทำประโยชน์ เกษตรกรต้องใช้ประโยชน์ในที่ดินตามหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (คปก.) กำหนด เช่น ประกอบเกษตรกรรม ด้วยตนเอง ห้ามนำที่ดินไปให้ผู้อื่นใช้ประโยชน์ไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ สิทธิที่ได้รับนี้สามารถโอนหรือ ตกทอดทางมรดกแก่คู่สมรสหรือทายาทได้ ตามหลักเกณฑ์ที่ คปก. กำหนด กรณีพบว่ามีกรณีฝ่าฝืน โดยไม่มีเหตุอันสมควร อาจถูกสั่งให้สิ้นสิทธิได้

๒) เมื่อมีการเข้าซื้อที่ดินและได้รับโอนกรรมสิทธิ์ในที่ดินแล้ว สิทธิดังกล่าวอยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ มาตรา ๓๘ โดยห้ามแบ่งแยกหรือโอนสิทธิ ในที่ดินไปยังผู้อื่นตลอดไป เว้นแต่เป็นการตกทอดทางมรดกแก่ทายาท หรือโอนไปยังสถาบันเกษตรกร หรือ ส.ป.ก.

ทั้งนี้ รัฐบาลมีความเชื่อมั่นว่ากระบวนการดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมทั้งหมด ทำให้เกษตรกรผู้ได้รับการรับรองสิทธิในที่ดินจาก ส.ป.ก. มีความสามารถในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้อย่างมั่นคง ยั่งยืน มีรายได้ที่เพียงพอแก่การครองชีพ เกิดความรักและหวงแหนที่ดิน และทำประโยชน์ ในที่ดินไปถึงลูกหลาน ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งในการลดปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐได้

คำตอบข้อ ๒

ขอเรียนว่า รัฐบาลได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๕๘ กำหนดให้มี นโยบายจัดความยากจน โดยเน้นการจัดที่ดินแก่ผู้ยากจนที่เป็นเกษตรกรที่ไม่มีที่ดินทำกินหรือมีเพียงเล็กน้อย เพื่อให้เกษตรกรผู้ไร้ที่ดินทำกินได้มีโอกาสเป็นเจ้าของที่ดิน โดยมีการดำเนินงานเชิงบูรณาการร่วมกัน ระหว่างหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการจัดที่ดินประเภทต่าง ๆ จำนวน ๗ หน่วยงาน ได้แก่ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) กรมธนารักษ์ กรมที่ดิน กรมป่าไม้ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมประมงและกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ซึ่งมีมาตรการในการดำเนินงาน ดังนี้

๑. หลักการในการดำเนินงาน กำหนดให้ผู้ยากจนมาขึ้นทะเบียนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทราบข้อเท็จจริงของปัญหา (Demand) และสามารถเตรียมการในการแก้ไขปัญหาความยากจน (Supply)

๒. แยกปัญหาในเรื่องที่ดินทำกินมาพิจารณาตามสภาพปัญหา เป็น ๓ กลุ่ม คือ
- ๑) ไม่มีที่ทำกิน
 - ๒) มีที่ดินทำกินแต่ไม่เพียงพอ
 - ๓) อยู่ในที่ของรัฐ และต้องการสิทธิในที่ดิน
๓. การตรวจสอบและคัดกรองผู้ที่สมควรได้รับการช่วยเหลือ โดยให้ศูนย์ต่อสู้เพื่อเอาชนะความยากจนระดับอำเภอและจังหวัด (ศตจ. อำเภอ และ ศตจ. จังหวัด) เป็นผู้ทำหน้าที่ในการตรวจสอบตามแนวทาง ดังนี้
- ๑) เป็นผู้ที่ยอมรับเงื่อนไขการจัดที่ดินกรณีต้องจ่ายค่าเช่าหรือค่าเช่าซื้อ
 - ๒) เป็นผู้ยากจนมีรายได้ไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาทต่อปี
 - ๓) ท้องที่ที่ประสงค์จะให้จัดที่ดิน
๔. การจัดหาที่ดิน (Supply) มีแนวทาง ดังนี้
- ๑) จัดหาที่ดินจากที่ดินของรัฐ เช่น ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน ซึ่งเป็นส่วนที่ถือครองเกินสิทธิหรือส่วนที่ผู้ถือครองเดิมไม่มีสิทธิได้รับตามกฎหมายปฏิรูปที่ดิน ที่ราชพัสดุ ที่สาธารณประโยชน์
 - ๒) จัดหาจากที่ดินเอกชน
๕. การจัดที่ดิน (Matching) ให้ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐแต่ละแห่ง ซึ่งประกอบด้วย ๒ ลักษณะ ดังนี้
- ๑) ที่ดินแปลงว่างให้จัดโดยการเช่าหรือเช่าซื้อ
 - ๒) ที่ดินที่มีผู้ถือครองจัดโดยการรับรองสิทธิ
๖. การพัฒนาจะเน้นการพัฒนาเกษตรกร โดยการพัฒนาองค์ความรู้ในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมทุกรูปแบบและเป็นระบบ เช่น จัดตั้งโรงเรียนแก้จน คาราวานแก้จน และพัฒนาปัจจัยพื้นฐานในการผลิต เช่น จัดหาแหล่งทุน พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ส่งเสริมการจัดการตลาดชุมชนและตลาดกลาง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย และขยายโอกาสให้แก่เกษตรกรผู้ไร้ที่ดินทำกินให้สามารถสร้างรายได้ตามวิถีเกษตรกรอย่างเพียงพอและยั่งยืน
- กระบวนการในการดำเนินงานดังกล่าว จะเป็นกระบวนการในการควบคุมสิทธิและจะทำให้สิทธิในที่ดินทำกินที่ ส.ป.ก. จัดให้เป็นสิทธิที่มีความมั่นคง ยั่งยืน โดยเฉพาะมาตรการในการควบคุมการใช้ประโยชน์และห้ามโอนสิทธิให้แก่บุคคลภายนอกตลอดไป